

Euro-Forum Marek Gudków

Szablon diagnostyczny numer 1: Style uczenia się i lateralizacja

Innowacyjny Program Nauczania Wczesnoszkolnego Zaczarowany Ołówek

ZAZNACZ OPISY PASUJĄCE DO TWOJEGO UCZNIA:

	WZROKOWCY	SŁUCHOWCY	KINESTETYCY/ DOTYKOWCY
W NOWYCH SYTUACJACH	☐ Obserwuje, bada	☐ Rozmawia o sytuacji, zadaje pytania	☐ Dotyka, manipuluje przedmiotami, lubi wyczuwać, zmieniać miejsce
GDY NAUCZYCIEL MÓWI UCZEŃ:	☐ Zazwyczaj siedzi prosto i wodzi oczami za nauczycielem	☐ Często cicho powtarza sobie słowa wypowiedane przez nauczyciela lub energicznie, potakująco kiwa głową	☐ Podczas słuchania lubi bawić się różnymi przedmiotami, np. włączać i wyłączać długopis, przekładać przedmioty z ręki do ręki; słuchając wygodnie rozkłada się na krześle a często i na ławce
STANY EMOCJONALNY	☐ Można powiedzieć, że emocjonalnie jest zamknięty w sobie ale ma ekspresywną twarz, kiedy jest zły „zabiłby wzrokiem”, łatwo płacze, gdy jest w dobrym humorze jest uśmiechnięty	☐ Emocjonalnie wyraża swój stan poprzez ton i tembr głosu, lubi się wypowiadać, często wybucha krótko trwającymi potokami słów, reaguje na określone słowa i głos mówcy;	☐ Emocjonalnie pokazuje kiedy jest w dobrym humorze, podskakuje, lubi się przytulać, dotykać, potrafi tupać i szturchać kiedy jest zły
KOMUNIKACJA	☐ Nie lubi dużo mówić, wyraża swoją opinię mówiąc na ogół szybko i dość wysokim tonem głosu, mówi bez upiększania, zdarza mu się niefortunnie dobrać słowa; używa określeń: „widzę rozwiązanie; nie widzę innego wyjścia; to mi dobrze wygląda; wyobraź sobie	☐ Słucha chętnie, ale nie może doczekać się, żeby wtrącić swoje zdanie i coś wyjaśnić, używa długich, powtarzających się opisów, mówi rytmicznie i melodyjnie; podczas rozmowy często przechyla głowę na bok, jakby nasłuchiwał, używa określeń: „słucham cię; to mi dobrze brzmi; coś mi to mówi” itp.	☐ Podczas rozmów żywo gestykuluje; używa zwrotów: „czuję się z tym dobrze; kontaktuję; to mnie zniechęca, odpycha” itp.
KONTAKT WZROKOWY	☐ Potrzebuje kontaktu wzrokowego z rozmówcą, zarówno kiedy mówi, jak i podczas słuchania; podczas rozmowy patrzy na twarz rozmówcy, przed siebie lub spogląda w górę	☐ Rzadko potrzebuje kontaktu wzrokowego z rozmówcą, podczas myślenia, słuchania, i mówienia spogląda w prawo lub w lewo na wysokości swoich uszu	☐ Rzadko spogląda na rozmówcę; patrzy głównie w dół lub w bok; gdy pojawi się jakiś ruch natychmiast spogląda w jego stronę
KONCENTRACJA	☐ W koncentracji przeszkadza mu ruch lub zaburzony porządek (wizualna dezorganizacja), również długie słuchanie osłabia koncentrację i cierpliwość, może myślami błądzić daleko	☐ W koncentracji przeszkadzają mu odgłosy, hałasy, nieznanne lub głośne dźwięki, do nauki potrzebuje ciszy	☐ W koncentracji przeszkadzają mu ruch w polu widzenia, sam musi cały czas poruszać się i zmieniać pozycję, trzymać w rękach drobne przedmioty dla podtrzymania uwagi; Również długie słuchanie osłabia koncentrację i cierpliwość, może myślami błądzić daleko
PAMIĘĆ	☐ Zapamiętuje robiąc notatki, rysując, patrząc na informacje, elementy otoczenia; pamięta twarze, ubranie, wygląd, ilustracje, wizualne symbole;	☐ Zapamiętuje przez głośne powtarzanie materiału, dyskusje, dobrze zapamiętuje dialogi, muzykę, dźwięk, imiona,	☐ Zapamiętuje to co wykonał, dotknął rękami, doświadczył lub mocno odczuł
PISMO	☐ Pismo, jest zwykle czyste, czytelne w młodym wieku, o prawidłowych kształtach liter i odstępach; uczy się pisać ortograficznie patrząc na słowa i ich układy	☐ Wygląd pisma nie jest ważny, często ma kłopoty z nauką pisania, wykazuje tendencję do słabego dociskania pióra, lubi powtarzać głośno to co napisał; uczy się pisać ortograficznie przez wymawianie poszczególnych głosek	☐ Wygląd pisma na początku jest dość porządkny, w miarę zmniejszania pisma jest ono coraz trudniejsze do odczytania; uczy się pisać przez napisanie słowa, żeby wyczuć jak ono się pisze, miewa problemy z ortografią
ilość zaznaczeń			

..... (Imię i Nazwisko ucznia) preferuje ..... system przyswajania informacji, drugim w kolejności systemem jest ..... najłatwiej przyswaja informacje poprzez .....

Jeżeli twój uczeń/uczennica preferuje **wzrokowy** system przyswajania informacji pamiętaj o tym, że:

- uczy się patrząc, obserwując dlatego najłatwiej będzie przyswajał/a informacje, które docierają do Niego/Niej przez zmysł wzroku, stosuj zatem pokaz, demonstracje, korzystaj z pomocy wizualnych;
- trudności będą sprawiały Mu/Jej informacje, które musi zapamiętać słuchowo, np. wierszyki, rymowanki oraz piosenki, których uczy się tylko za pomocą zmysłu słuchu, dołącz wtedy ilustracje, symbole graficzne, które ułatwią zapamiętywanie;
- pomożesz Mu/Jej skoncentrować się na zadaniu jeśli przestrzeń wokół będzie uporządkowana;
- czytanie nie sprawia Mu/Jej większej trudności, ale koncentruje się na kształtach liter, mniej na sensie czytanego tekstu;
- gdy słucha szybko „ucieka myślami” i traci cierpliwość, uzupełniaj słuchanie ilustracjami;
- lepiej zapamiętuje twarz niż imię, na początku może mieć trudności z zapamiętaniem imion kolegów i koleżanek z klasy;
- kontakt wzrokowy jest niezbędny, bez niego trudno jest Mu/Jej się porozumieć;

Jeżeli twój uczeń/uczennica preferuje **słuchowy** system przyswajania informacji pamiętaj o tym, że:

- uczy się przez aktywne przysłuchiwanie się – czytając, myśląc na głos, słuchając innych, często prowadzi wewnętrzny dialog, czasem poruszając ustami;
- aby się skoncentrować potrzebuje ciszy, przeszkadzają Jej/Mu odgłosy, hałasy, nieznanne lub głośne dźwięki;
- kiedy się nie uczy, gdy nie musi się skupić, nie lubi ciszy ma potrzebę nieustannego wytwarzania bodźców słuchowych, jeśli jest cicho, Sam/a produkuje dźwięki – nuci, śpiewa, gwizdże, mówi do siebie, wszystko co robi podkreśla odpowiednim dźwiękiem, z tego powodu jest czasem dość uciążliwy dla otoczenia;
- organizuj sytuacje dydaktyczne, podczas których będzie możliwość dyskusji, rozmowy, dialogów, głośnego czytania, muzykę;
- uczą się pisać ortograficznie przez wymawianie poszczególnych głosek;
- może mieć trudności z nauką pisania, wykazywać tendencję do słabego dociskania pióra, podczas pisania powtarzać głośno to co napisał/a;
- Jej/Jego wyobraźnia jest uruchamiana w słowach i dźwiękach, chcąc ją pobudzić musisz korzystać z dźwiękowych materiałów dydaktycznych;

Jeżeli twój uczeń/uczennica preferuje **kinestetyczny** system przyswajania informacji pamiętaj o tym, że:

- uczy się przez aktywność ruchową, bezpośrednio zaangażowanie, doświadczenia;
- zapamiętuje to co wykonał/a, dotknęło/a rękami, doświadczył/a lub mocno odczuł/a;
- Jej/ Jego wyobraźnia działa i uruchamia się podczas ruchu i doświadczenia;
- wygląd pisma na początku jest dość porządkny, w miarę zmniejszania wielkości pisma jest ono coraz trudniejsze do odczytania;
- długie słuchanie osłabia ich koncentrację i cierpliwość, mogą myślami błądzić daleko;
- w koncentracji przeszkadzają Jej/Mu ruch w polu widzenia, sam/a muszą cały czas poruszać się i zmieniać pozycje, trzymać w rękach drobne przedmioty dla podtrzymania uwagi;
- chętnie spędza czas wolny z innymi dziećmi w sposób aktywny ruchowo;

Jak uczeń porządkuje i przetwarza informacje?

próby do diagnozy dominacji ręki	prawa ręka	lewa ręka	naprzemiennie
wrzucanie piłki do kosza lub pudełka (piłki i pudełko muszą być umieszczone w linii prostej przed dzieckiem)			
odkręcanie zakrętki słoika			
rysowanie, malowanie, wycinanie			

próby do diagnozy dominacji nogi	prawa noga	lewa noga	naprzemiennie
kopanie piłki			
skakanie na nodze			
schodzenie ze stopnia			

próby do diagnozy dominacji oka (wszystkie przedmioty powinny leżeć w linii prostej przed dzieckiem, powinno samo po nie sięgać)	prawe oko	lewe oko	naprzemiennie
zaglądanie do sali przez dziurkę od klucza			
zaglądanie do kalejdoskopu			
robienie zdjęć zabawkowym aparatem fotograficznym			

próby do diagnozy dominacji ucha (wszystkie przedmioty powinny leżeć w linii prostej przed dzieckiem, powinno samo po nie sięgać)	prawe ucho	lewe ucho	naprzemiennie
słuchanie szum fal w muszli			
słuchanie muzyki z małego nośnika			
słuchanie rozmów za ścianą przy pomocy kubeczka lub szklanki			

U ..... dominuje ..... ręka, ... noga,
(Imię i Nazwisko dziecka)

..... oko i ..... ucho.

Wskazówki dla nauczyciela

Wiedza na temat mózgowej organizacji funkcji językowych pozwala nauczycielowi zoptymalizować proces oddziaływań dydaktycznych. W początkowym etapie nauki czytania istotna jest stymulacja obu półkul mózgowych.

Funkcjonalna przewaga prawej lub lewej strony ciała świadczy o jednorodnej lateralizacji, która dobrze rokuje dla dalszej nauki ucznia. Jeżeli zaś obserwujemy naprzemiennność lub niejednorodność lateralizacji należy pamiętać o szeregu trudności w nauce, szczególnie czytania i pisanie¹.

¹ więcej na ten temat można znaleźć w literaturze autorstwa Marty Bogdanowicz oraz Jagody Cieszyńskiej

Jak uczeń porządkuje i przetwarza informacje ze względu na dominującą półkulę mózgu?

LEWA PÓŁKULA:	PRAWA PÓŁKULA:
wrażliwa na informacje kodowane niewerbalnie, obrazowo, symbolicznie	wrażliwa na informacje kodowane werbalnie, słownie
myślenie analityczne i logiczne	odpowiada za myślenie przez analogię i skojarzenia
pracuje w sposób analityczny i relacyjny, np. porównuje litery i „zauważa” obecność lub nie znaków diakrytycznych, charakterystycznych elementów (kresiek, „ogonków” itp.),	pracuje w sposób globalny, całościowy, porównuje całościowe „obrazy bodźców”; rozpoznając, kieruje się podobieństwem fizycznym „całego” bodźca, a nie jego elementów (stąd wyrazy lala i lata może uznać za identyczne).
układa informacje w sposób sekwencyjny, element po elemencie.	przetwarza informacje syntetycznie i holistycznie (całościowo); przetwarza i przechowuje informacje matematyczne i muzyczne (rytm).
jest odpowiedzialna za odbiór czasu (związany jest z nią tzw. „zegar wewnętrzny”).	jest odpowiedzialna za analizę bodźców przestrzennych, w tym także za rozpoznawanie twarzy, przetwarza informacje związane z emocjami - w związku z tym odczytuje znaczenie mimiki, kieruje reakcjami mimicznymi wyrażającymi emocje, rozpoznaje gesty związane z emocjami, pozwala rozumieć emocjonalne zachowania społeczne (np. nagłe ściszenie lub podniesienie głosu).
identyfikując bodźce, kieruje się związkami logicznymi.	rozpoznaje podstawowe cechy bodźca - kontur, barwa, jasność.
kieruje pamięcią dotyczącą ogólnej wiedzy o świecie.	rozpoznaje figury geometryczne, także wzorce liter
przetwarza bodźce znane.	przetwarza bodźce nowe.

Wczesny etap czytania musi uwzględniać **jednoczesne wykorzystanie obu półkul mózgu**. Dzieje się tak **podczas powtarzania**. Wówczas przekaz informacji z jednej części mózgu do drugiej, połączony z percepcją graficznego obrazu sylab oraz z wizualno–przestrzennym i sekwencyjno–czasowym pokazem (wizualizacją głoski) umożliwia formowanie się tej części spoidła wielkiego, która jest odpowiedzialna za połączenia struktur przetwarzających bodźce językowe (Cieszyńska, Korendo, 2007).